

KATALOG ZNANJA

1. Ime modula: MATERIALI

2. Usmerjevalni cilji:

Dijak bo zmožen:

- dopolni in nadgradi znanje anorganske in organske kemije s principi interakcije: kemijska sestava/procesiranje/mikrostruktura/lastnosti materialov,
- utrdi znanje o zgradbi snovi in njihovih lastnostih,
- razume osnovni koncept kemijske produktne tehnike ter osnove o varnosti, zdravju in okolju,
- spozna sodobne dosežke in perspektive razvoja najpomembnejših skupin materialov,
- spozna kriterije pri izbiri ustreznega materiala za posebne namene – delovanje,
- spozna sistem pridobivanja znanja z uporabo ustrezne literature in podatkovnih virov.

3. Poklicne kompetence:

- Pozna zgradbo in strukturne lastnosti materialov
- Pozna kovine in zlitine
- Pozna polimerne materiale
- Pozna keramične materiale
- Pozna kompozitne materiale
- Pozna nanomateriale in tehnologije

Pozna zgradbo in strukturne lastnosti materialov.

Operativni cilji:

INFORMATIVNI CILJI	FORMATIVNI CILJI
Dijak: <ul style="list-style-type: none"> - obnovi in utrdi znanje o zgradbi atoma in vezeh med njimi;	Dijak: <ul style="list-style-type: none"> - obnovi znanje o gradnikih atomov, o atomskem in masnem številu ter porazdelitvi elektronov po energijskih nivojih (oblah); - obnovi in utrdi znanje o kemijskih vezeh, silah med atomi, energiji vezi, usmerjenosti vezi in razloži zgradbo kristalov z določeno vezjo med atomi; - utrdi razumevanje periodnega sistema elementov.

<ul style="list-style-type: none"> - se seznanijo z definicijami in dobi geometrijsko predstavo o kristalni mreži, osnovni celici in koordinacijskem številu ter vrstami kristalnih sistemov; - spozna značilnosti zgradbe amorfnih trdnih snovi; - obnovi in dopolni znanja o trdnih raztopinah; - se seznanijo s faznimi diagrami; - razume soodvisnost zgradbe materialov in lastnosti snovi; - razume mehanske, toplotne, električne, magnetne, optične, kemijske in tehnološke lastnosti; 	<ul style="list-style-type: none"> - zve o kristalnih sistemih, Bravaisovih mrežah in osnovnih elementih simetrije kristalov; - spozna ureditev gradnikov (atomov) v kristalni mreži, v ravninah in spozna smeri ter njihov pomen v kristalni mreži; - podrobneje spozna osnovne celice kristalne mreže kovin (npr. aluminij), kristalne mreže ionskega kristala (NaCl) in kristala s kovalentno vezjo (diamant); - spozna povezave med velikostjo atomov in velikostjo (geometrijo) kristalne mreže (osnovne celice) - pozna značilnosti ureditve gradnikov v amorfnih trdnih snoveh, primere in lastnosti steklastih trdnih snovi ter prehod v kristalino stanje; - utrdi znanja o trdnih raztopinah, vlogi topila in topljenca, - pozna substitucijske, intersticijske in kombinirane vrste trdnih raztopin; - se seznanijo z osnovnimi pravili za nastanek trdnih raztopin ter z vplivom atomov topljenca na lastnosti trdnih raztopin. - spozna definicijo pojma faza, pogoje ravnotežja faz, fazno pravilo, fazne diagrame čistih elementov (npr. kovine, žvepla ipd.), se seznanijo s fizikalno-kemičnimi pogoji za stabilnost faz; - spozna najbolj preproste oblike faznih diagramov z dvofaznim ravnotežjem (diagram popolne topnosti v trdnem in staljenem stanju npr. Cu-Ni) in diagram s trifaznim ravnotežjem in evtektično reakcijo; - razloži soodvisnost zgradbe snovi, kemijske vezi ter mikro in makro strukturnih lastnosti; - razloži mehanske lastnosti materialov (elastično deformacijo, prožnostni modul, strižni modul, Poissonovo število, plastično deformacijo, trdoto, trdnost, žilavost); - razloži toplotne lastnosti gradiv
--	---

INFORMATIVNI CILJI	FORMATIVNI CILJI
<ul style="list-style-type: none"> - spozna osnovne principe izvajanja meritev različnih metod preizkušanja in razume pomen njihove uporabe za določanje kakovosti gradiv; - spozna osnovne skupine napak v kristalni zgradbi in vzroke zanje.	<p>(temperaturno raztezanje, toplotno prevajanje, prenos toplote, difuzijski pojavi);</p> <ul style="list-style-type: none"> - razloži električne lastnosti materialov (dielektrične, magnetne, elektronske lastnosti); - razloži magnetne lastnosti materialov (diamagnetnost, paramagnetnost, feromagnetnost); - razloži optične lastnosti gradiv (prozornost, prosojnost, lom in uklon svetlobe); - razloži kemijske in tehnološke lastnosti gradiv (korozijska obstojnost, obstojnost pri povišani temperaturi, vnetljivost); - spozna preizkušanje mehanskih lastnosti materialov; - razume pomen preizkušanja mehanskih lastnosti za razvoj, karakterizacijo in uporabo materialov; - zna razložiti diagram napetosti s in raztezka; - spozna načine merjenja najbolj značilnih mehanskih lastnosti: natezni preizkus, merjenje trdot, udarni (žilavostni) preizkus, preizkus lezenja in utrujenosti; - se nauči posebnosti preizkušanja posameznih skupin materialov, kovin, keramike, polimerov in kompozitov; - pozna osnovne skupine napak v kristalni zgradbi: točkaste, črtne (linijske), dvodimenzionalne in tridimenzionalne; - se seznanj z vzroki in načini nastanka napak, načini za povečevanje in zmanjševanje števila napak ter z njihovim vplivom na določene pojave v materialih in njihove lastnosti.

Pozna kovine in zlitine.

Operativni cilji:

INFORMATIVNI CILJI	FORMATIVNI CILJI
<p>Dijak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obnovi znanja o vrstah in lastnostih kovin in zlitin; - spozna strukturo kovinskih faz; - razume vpliv zgradbe in velikosti zrn na lastnosti; <p><u> </u> pozna vrste, lastnosti in uporabo pomembnejših kovin in zlitin;</p> <ul style="list-style-type: none"> - spozna tehnologije oblikovanja kovin in zlitin; - pozna toplotno obdelavo jekla: kaljenje in popuščanje napetosti; <ul style="list-style-type: none"> - spozna osnove korozije in protikorozijske zaščite kovin in zlitin; - zna uporabiti strokovno literaturo. 	<p>Dijak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razlikuje med čisto kovino in zlitino; - definira najpomembnejše mehanske in fizikalne lastnosti kovin (trdnost, žilavost, trdoto, kovnost, prevodnost itd.); - ponovi kristalne rešetke, trdne raztopine in kristalne mešanice; - pozna taljenje kovine, strjevanje taline, razloži fazni diagram, ohlajevalne krivulje in pridobi rutino branja diagramov za čisto kovino in zlitino; zna ponazoriti zlitino s preprostim faznim diagramom (npr. baker-cink); - razlikuje železo od jekla; - razume vpliv ogljika in drugih legirnih elementov na lastnosti jekel; - razume in prepozna pojem barvnih kovin in njihov pomen v različnih vejah tehnike in industrije; <ul style="list-style-type: none"> - pozna tehnologije oblikovanja kovin in zlitin (mehanska obdelava, toplotna obdelava); - razume vpliv toplotne obdelave na lastnosti jekel; <ul style="list-style-type: none"> - razume lastnosti, ki so pomembne za mehansko obdelavo (sposobnost odrezovanja, spajanja, vlivanja, preoblikovanja); - razlikuje vrste korozij; - opiše vrste zaščite gradiv (premazi, pasivizacija, eloksiranje, fosfatiranje, bruniranje, galvaniziranje, plastificiranje ...)

Pozna polimerne materiale.

Operativni cilji:

INFORMATIVNI CILJI	FORMATIVNI CILJI
<p>Dijak:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pozna polimerne materiale in jih zna razvrstiti po različnih kriterijih; – razume zgradbo makromolekul; – spozna različne vrste sinteznih reakcij polimerov; – spozna tehnično pomembne polimere in njihove lastnosti; – razlikuje vrste predelovalnih postopkov; – razume problem ekologije polimerov. 	<p>Dijak:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna razvrstiti polimere po različnih kriterijih (naravni, sintetični, umetna vlakna, termoplastični, duroplastični in elastomerni ter temperaturno odporni polimeri); – razume, da so polimeri zgrajeni iz monomerov; – razlikuje različne vrste sinteznih reakcij polimerov in jih zna razložiti; – pozna tehnično pomembne polimere in njihove lastnosti (PE, PP, PVC, stirenski polimeri, poliestri, umetne smole ...); – pridobi osnovno znanje o predelavi polimerov (ekstrudiranje, kalandriranje, vbrizgavanje-injekcijsko stiskanje, pihanje, varjenje); – se seznanja s problemi in načini reševanja problematike odpadkov polimernih materialov.

Pozna keramične materiale.

Operativni cilji:

INFORMATIVNI CILJI	FORMATIVNI CILJI
<p>Dijak:</p> <ul style="list-style-type: none"> – spozna vrste keramike, strukturo in lastnosti keramike (silikatna, 	<p>Dijak:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pozna surovine za keramična gradiva in razume njihov vpliv na lastnosti

INFORMATIVNI CILJI	FORMATIVNI CILJI
<p>ogljikova, refraktarna, elektro, gradbena);</p> <ul style="list-style-type: none"> – spozna faze tehnološkega procesa pridobivanja keramičnih in nekaterih drugih nekovinskih materialov; – spozna lastnosti keramičnih materialov; – se seznanj z uporabnostjo sodobne tehnične keramike; – zna uporabiti strokovno literaturo. 	<p>surovega in žganega keramičnega gradiva;</p> <ul style="list-style-type: none"> – razume vpliv posameznih sestavin na lastnosti, uporabo in delitev keramičnih gradiv; – pridobi osnovno znanje o tehnologiji izdelave keramike (surovine, mešanje, pedsintranje, mletje, sušenje, oblikovanje, sintranje, mehanska obdelava); – pridobi osnovno znanje o visoko temperaturnem utrjevanju keramike, keramični mikrostrukturi (razvoj mikrostrukture, normalna in pretirana rast, meje med zrnji in fazami); – pridobi osnovno znanje o mehanskih, termičnih, električnih lastnostih keramike: zlomna žilavost, trdnost, trdota, ojačanje keramike, vpliv mikrostrukture na lastnosti (dielektriki, feroelektriki, piezo elektriki, feriti, senzorji); – pozna pogosto uporabljene izdelke iz sodobne tehnične keramike; – pridobi osnovno znanje o sodobnih keramičnih tehnologijah (debele in tanke plasti, naprevanje, večplastna struktura).

Pozna kompozitne materiale.

Operativni cilji:

INFORMATIVNI CILJI	FORMATIVNI CILJI
Dijak:	Dijak:

INFORMATIVNI CILJI	FORMATIVNI CILJI
<ul style="list-style-type: none"> – spozna vrste kompozitnih materialov in njihove lastnosti; – se sistematično seznani z metodami priprave in predelave različnih kompozitnih materialov; – spozna tehnologije priprave osnovnih kompozitnih materialov; – spozna tehnologije predelave kompozitnih materialov (brizganje, ekstrudiranje, potapljanje, nalivanje ...); – zna uporabiti strokovno literaturo. 	<ul style="list-style-type: none"> - našteje vrste kompozitnih materialov; - pridobi osnovno znanje o mehanskih lastnostih kompozitnih materialov (natezne lastnosti, udarne lastnosti, upogibne lastnosti, trdota), termičnih in električnih lastnostih (toplotna kapaciteta, toplotna prevodnost, razteznostni koeficient, permeabilnost, nasičenjska magnetizacija, dielektričnost, električna upornost); - razume lastnosti sestavljenih gradiv z vidika vloge posameznih komponent; - pridobi osnovno znanje o tehnologijah priprave kompozitnih materialov (gnetenje, kalandriranje, laminiranje); - pridobi osnovno znanje o postopkih predelave in reciklaže kompozitnih materialov.

Pozna nanomateriale in tehnologije.

Operativni cilji:

INFORMATIVNI CILJI	FORMATIVNI CILJI
<p>Dijak:</p> <ul style="list-style-type: none"> – spozna osnovne kemijske procese sinteze nanostrukturnih materialov (precipitacijo, kristalizacijo, sol – gel, redukcija, mikroemulzije); – spozna možnosti uporabe nanotehnologije v različnih aplikacijah; – pozna karakteristike produktov in njihovo uporabnost; – zna uporabiti strokovno literaturo. 	<p>Dijak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - se seznani z modernimi metodami priprave različnih sodobnih materialov; - pozna pomen izbora ustreznega procesa za pripravo nanostrukturnih materialov z določenimi mehanskimi, fizikalno-kemijskimi, strukturnimi ter drugimi lastnostmi; - se seznani z možnostmi uporabe nanotehnologije v različnih aplikacijah (multikomponentni sistemi, tanki filmi in prevleke, priprava disperzij ...); - spozna prednosti in nevarnosti nanodelcev in materialov, ki vsebujejo nanodelce.

4. Pogoji za vključitev in dokončanje modula

Pogoj za vključitev je opravljen modul Splošna in anorganska kemija.